

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

2. Карп`юк О. Психолого-педагогічні умови формування творчого мислення молодших школярів // Магістерський науковий вісник. – 2017. №25. – С. 58-60.
3. Клак В. О. Психологічні особливості розвитку логічного мислення дітей дошкільного віку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, серпень 2019. № 9. С. 21–25.

УДК 159.962.21:311.038

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сокотун Катерина, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

З приводу можливості розвитку емоційного інтелекту в психології існують дві відмінні одна від одної думки:

1) емоційний інтелект – відносно стійка здатність, рівень розвитку якої обмежений механізмами спадковості, тоді як емоційні знання (вид інформації, якою емоційний інтелект оперує) відносно легко отримуються, у тому числі у процесі навчання;

2) емоційний інтелект можна і потрібно розвивати . При такому підході ЕІ може розглядатися як «репертуар емоційних компетенцій і вмій, доступних для індивіда в даний момент часу з метою того, щоб упоратися з вимогами оточення й опору його тиску» [2].

Питання про найбільш оптимальний період розвитку емоційного інтелекту є суперечливим. Існує точка зору, що сензитивним періодом для розвитку ЕІ є дитинство. Звички й уміння, які складаються в дитячому віці, сприяють формуванню системи основних синаптичних провідних шляхів у будові нервової системи і надалі насилу піддаються зміні. Проте нервові шляхи мозку продовжують розвиватися аж до середини людського життя, що означає можливість емоційного розвитку як у період юності, так і в період зрілості, що виявляється у збільшенні здатності свідомого регулювання емоцій.

Розвиток емоційного інтелекту розглядається, в основному, у двох аспектах: у плані вивчення онтогенетичних змін у здібностях до розуміння й управління емоціями і в контексті цілеспрямованої (тренінгової) дії на розвиток окремих складових ЕІ. До найбільш перспективних галузей розвитку здібностей емоційного інтелекту відносяться сфери освіти, організаційної психології, геронтопсихології, сучасних інформаційних технологій, клінічної психології [3].

Усі вищезазначені аспекти вказують на те, що програма розвитку ЕІ повинна сприяти досягненню таких цілей: формуванню соціальної й емоційної компетентності, розвитку усвідомлення емоцій, ефективному вирішенню міжособистісних проблем, запобіганню жорстокості й агресії, зниженню рівня емоційних і поведінкових проблем, розвитку самоповаги й ефективній взаємодії з однолітками. Основні компоненти даної програми – розвиток підготовленості та самоконтролю; навчання розумінню емоцій і поведінки інших людей; когнітивне вирішення міжособистісних проблем. Друга частина повинна містити заняття, які фокусуються на аналізі тридцяти п'яти емоційних станів, починаючи від базисних. При цьому увагу необхідно акцентувати на позначенні й описі емоцій, оцінці власних емоцій та емоцій інших людей і на управлінні емоційними станами.

Як зазначає Дж. Метьюс із колегами, дослідники «перевіdkрили» те, що знання про себе й інших разом із здатністю їх використовувати для вирішення проблем до певної міри сприяють академічній успішності. До розробки програм розвитку емоційного інтелекту висувається ряд вимог. Такі програми повинні базуватися на серйозній теоретичній основі та фокусуватися на основних компонентах емоційного інтелекту. Найефективнішими вважаються мультимедійні програми, які спрямовані на зміцнення інтелектуального, емоційного, соціального і фізичного здоров'я. Розробка і використання програм тренінгу ЕІ повинні базуватися на принципах наукової обґрунтованості, системності, врахування вікових та індивідуальних особливостей учасників. Їх дія має бути багаторівневою. Необхідно культивувати практичне застосування набутих умінь у повсякденному житті [1].

Якщо говорити про теоретичне обґрунтування програми вдосконалення емоційної компетентності, то воно найбільш доцільне в контексті гуманістичного, поведінкового і когнітивного напрямів. Найбільш продуктивними методами розвитку ЕІ є гра, арт-терапія, психогімнастика, поведінкова терапія, дискусійні методи, моделювання, програвання ролей, зворотний зв'язок, демонстрації, проектування.

Людина, здатна регулювати власні бажання, контролювати власні емоційні реакції, розуміти емоційні стани інших людей, має масу переваг перед тим, хто це зробити не в змозі. Крім того, сама здатність вербального виразу й оцінки емоцій свідчить не лише про високий емоційний, але і про хороший загальний когнітивний розвиток юнака. Не менш очевидним є і те, що емоції та розумові здібності тісно пов'язані. Навряд чи хтось засумнівається в тому, що певні емоції можуть збільшувати продуктивність процесу мислення і спрямовувати увагу на певні завдання.

Здатність адекватно виражати емоції – передумова успішності в міжособистісному спілкуванні та будь-якій спільній діяльності. А ефективне регулювання власних емоцій співвідноситься з такими важливими для міжособистісної взаємодії здібностями, як співпереживання і відвертість.

Отже, емоційний інтелект відіграє важливу роль в особистісному становленні юнаків та їх подальшому професійному зростанні.

Список використаних джерел:

1. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Дэниел Гоулман; [пер. с англ. А.П. Исаевой]. – М., 2008. – 478 с.
2. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. – К.: Вища школа, 2003. – 126 с.
3. Практический интеллект / Р. Дж. Стенберг, Дж. Б. Форсайт, Дж. Хедланд и др.– СПб: Питер, 2002. – 272 с.
4. Робертс Р. Д. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике / Р. Д. Робертс, Дж. Мэттьюз, М. Зайднер, Д. В. Люсин / Психология: Журнал Высшей Школы Экономики. 2004. Т. 1. № 4. С. 3-24.

УДК: 316.61-044.332

ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ

Стрихарчук Максим, здобувач ОС «магістр», РДГУ

Керівник: Литвиненко С.А., доктор педагогічних наук, професор, РДГУ

Спілкування має велике значення в формуванні психіки людини, її розвитку та становлення розумної, культурної поведінки. Через спілкування з психологічно розвинутими людьми, завдяки широким можливостям до навчання, людина формує та здобуває всі свої вищі пізнавальні здібності та якості через активне спілкування з розвинутими особистостями, вона сама стає особистістю.

Відомо, що психіка людини та її розвиток детерміновані способом буття середовища, в якому знаходиться людина. Перетворення індивіда в особистість відбувається завдяки спілкуванню з цим середовищем.

Коли б від народження людина була ізольована від оточення, від спілкування, вона б не сформувалась як культурна, цивілізована особистість, тобто така людина залишилась би на рівні розвитку тварини, напіврослини. Відомі факти вимушеної ізоляції від людського суспільства;

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурсників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдук А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету